

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Julkisoikeusyksikkö
Lainsäädäntöneuvos Jasmin Heiskanen

LAUSUNTO

16.3.2026

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Luonnonvarakeskuksesta annetun lain ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 203/2025 vp)

Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikossa mainitussa asiassa.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi Luonnonvarakeskuksesta annettua lakia ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettua lakia. Esityksellä ehdotetaan annettavaksi neuvoston asetusta (EY) 1217/2009 täydentävää sääntelyä. Esityksen mukaan Luonnonvarakeskuksesta annettua lakia muutettaisiin vastaamaan paremmin Luonnonvarakeskuksen tarpeisiin ja nykyistä toimintaa. Lisäksi lakiin lisättäisiin maatilojen kestävyyttä koskevan tietoverkon yhdyselimenä toimimista koskeva tehtävä. Myös ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettua lakia päivitetäisiin vastaamaan paremmin Luonnonvarakeskuksen nykyistä toimintaa riistataloutta ja metsästystä koskevan tilastoinnin osalta.

Oikeusministeriö lausuu kunnioittavasti seuraavan.

Oikeusministeriö on antanut kyseessä olevan hallituksen esityksen esitysluonnoksesta sen valmisteluvaiheessa maa- ja metsätalousministeriölle 17.4.2025 päivätyn lausunnon. Lausunnossaan oikeusministeriö esitti esitysluonnokseen liittyviä huomioita koskien Luonnonvarakeskuksen pääjohtajan ratkaisuvallan siirtoa, Luonnonvarakeskuksen ehdotettua mahdollisuutta antaa niin sanotussa ATP-sopimuksessa (SopS 48/1981) tarkoitettu kuljetuskaluston tarkastaminen ja testaus ulkopuoliselle palveluntarjoajalle tehtäväksi, Luonnonvarakeskuksen tietojen saamista ja luovuttamista koskevia säännöksiä sekä esitykseen sisältyvää valtioneuvoston asetusta. ATP-sopimukseen liittynyt ehdotus näyttää poistetun jatkovalmistellusta hallituksen esityksestä.

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Oikeusministeriö nosti maa- ja metsätalousministeriölle esitysluonnoksesta antamassaan lausunnossa esille, että 1. lakiehdotuksen (Luonnonvarakeskuksesta annetun lain muuttaminen) ehdotettu 5 § tulisi muotoilla siten, että siitä on rajattu pois mahdollisuus siirtää julkisen vallan käyttöön liittyviä tehtäviä työsuhteessa oleville henkilöille, mikä pykälän säännöskohtaisten perustelujen mukaan oli sisällöllisesti tarkoituksena. Sen sijaan, että jatkovalmistellun hallituksen esityksen 5 §:ää koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa viitattaisiin sääntelyn käyttöalan osalta julkisen vallan käyttöön, käytetään sääntelyn käyttöalasta nyt ilmaisia ”julkinen hallintotehtävä” ja ”viranomaistehtävät”. Ilmaisia ”viranomaistehtävät” voidaan pitää merkitykseltään julkisen vallan käyttämistä laajempina ja sisällöltään hieman epätasällisena, joskin ilmaisia on jonkin verran lainsäädännössä käytetty. Esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa julkiset hallintotehtävät näytetään rinnastettavan viranomaistehtäviin. Muun ohella eräät tutkimusyhteistyöhön liittyvät sekä asiakasrahoitteisten hankkeiden toteuttamiseen liittyvät sopimukset on mainittu esimerkkeinä sellaisesta pääjohtajan allekirjoittamiseen liittyvästä ratkaisuvallasta, mikä perustelujen mukaan ei liittyisi Luonnonvarakeskuksen viranomaistehtäviin ja mikä voitaisiin siirtää työsuhteisille henkilöille. Kysymys herää, mahdollistaisiko ehdotetussa 5 §:n 3. virkkeessä käytetty viranomaistehtäviin viittaava muotoilu kuitenkin tätä ottaen huomioon Luonnonvarakeskukselle määrätyt viranomaistehtävät. Edellä todettu huomioon ottaen asiaa on syytä vielä käsitellä valiokunnassa ja valiokunnan lienee tarpeen varmistua siitä, mitä tehtäviä Luonnonvarakeskukseen työsuhteessa olevalle on tarkoitettu voitavan siirtää ja että sääntely on toteutettu sen osalta asianmukaisesti.

Oikeusministeriö on kiinnittänyt esitysluonnoksesta antamassaan lausunnossa huomiota ehdotettavien tietojen saamista ja luovuttamista koskevien säännösten täsmällisyyteen ja tarkkarajaisuuteen. Esityksen 1. lakiehdotuksen 2 §:n 3 momentissa on jatkovalmistelussa yksilöity ne kansalliset viranomaiset, joilta Luonnonvarakeskuksella olisi oikeus saada tietoja.

Oikeusministeriö kiinnittää vielä huomiota siihen, että säännöksessä ehdotetaan nyt Luonnonvarakeskukselle oikeutta saada tietoja Luonnonvarakeskukselta. Säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 9) ehdotettua säännöstä on perusteltu seuraavasti: ”Luonnonvarakeskus tulee mainita tiedonsaantioikeuksia koskevassa listauksessa, koska tiedonsaantioikeus koskisi myös tilastoviranomaisen hallussa olevaa tilastotietoa.”

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että julkisuuslain sääntely salassapidosta ja tietojen luovutuksesta salassapidon estämättä perustuu viranomaisten erillisyyden periaatteelle. Viranomaiset ovat lakia sovellettaessa toisiinsa nähden itsenäisiä

(PeVL 7/2019 vp, s. 6). Julkisuuslain 14 §:n mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on.

Esityksen perusteluista ei käy ilmi, onko ehdotetussa tiedonsaantioikeussäännöksessä kyse siitä, että tietoja olisi tarkoitus luovuttaa Luonnonvarakeskuksen eri yksiköiden välillä. Esityksen 1. lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin mukaan Luonnonvarakeskus toimii tilastolaissa (280/2004) tarkoitettuna tilastoviranomaisena ja maatalouden kestävyys- ja tietoverkon perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1217/2009, jäljempänä FSDN-asetus, 7 artiklassa tarkoitettuna yhdyselimenä. Esityksessä muutettavaksi ehdotettavan 1. lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin mukaan Luonnonvarakeskuksessa on tilastotehtävien hoitamista varten muiden tehtävien hoitamisesta organisatorisesti erillinen ja riippumaton tulosvastuullinen yksikkö. Voimassa olevasta säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi viittaus muihin Luonnonvarakeskuksen tulosvastuullisiin yksiköihin. Oikeusministeriö katsoo, ettei erillinen tiedonsaantioikeus viranomaisen eri yksiköiden välillä vaikuttaisi tarpeelliselta, joten ehdotettu Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeus Luonnonvarakeskukselta tulisi poistaa esityksestä.

Oikeusministeriön esitysluonnosta koskevassa lausunnossa esittämät huomiot koskien Luonnonvarakeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamista on jatkovalmistelussa otettu huomioon, eikä oikeusministeriöllä ole tältä osin enemmälti lausuttavaa.